

Veltui jūs statysite bažnyčias, veltui remsite misijas, veltui steigsite mokyklas — visi tie jūsų darbai, visos tos jūsų pastangos nūeis niekais jei jūs nesugebėsite vartoti apsigynimui ir užpuolmui to tinkamo ginklo, kokiū yra grynioji ir tikroji katalikiškoji spauda.

Popiežius Pius Dešimtas.

Kaip protas, taip ir patyrimas neleidžia mums tikėtis, kad tautos dora bujotų ten, kur tikybės principai bus atmesti.

Jurgis Washington

VOL. I Metai I.

Organas Am. Lietuvių Rymo-katalikų šv. Juozapo Darbininkų Sąjungos.

No 10

"Entered as second-class matter September 22 1915. at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879."

SO. BOSTON, MASS., SPALI O (OCT.) 14 D. 1915 M.

Darbininkų klausimo svarba.

Didelė permaina žmonijos ūkyje, kuri įvyko pradžioje pereinamojo amžiaus, įvedus garų varomas mašinas, pastatė žmonijos gyvenimą visai kitais keliais. Senovėje vergai, vėliau baudžiauninkai darbininkai žmonės tyliai kentė savo vargus. Ponams lengva buvo užgniaužti ir nuslopinti jų murmėjimus ir sąjones. Susiorganizuoti baudžiauninkai negalėjo, nes buvo prie savo vietų pririšti. Geresnis buvo padėjimas miestų amatininkų, susiriusių į savo cechus. Čia buvo daugiau laisvės ir vilties iškilti, prieiti geresnio padėjimo. Bet fabriškai ir cechus pribaižė.

Bet štai tie patys didieji fabriškai sutraukė į centrus darbininkų minias, davė jiems progą susėti, svarstyti bendrai savo reikalus, organizuotis. Prie to prisidėjo ir pagerėjimas komunikacijos (kelių) išsiplėtimas ir atpigimas spaudos, įvykusi didesnė politinė laisvė. Juo tolyn, juo darėsi aiškiau, kad žmonijos ateityje sprendžiamąjį balsą turės tos minios darbininkų kurios seniau turėjo tiek daug priedermių, o jokių teisių ir už savo kruviną vargą buvo niekinamos tų pačių ponų, kuriuos maitino, kuriems dirbo. Nors įvairiais keliais, nors nevienodų idealų ir supratimų vedami, darbininkai visų šalių eina tečiau prie užtikrinimo sau žmogaus teisių ir prie pagerinimo savo padėjimo. Į tą verpatę įsisukę ir mūsų tautos didžiulė dalis, ta būtent, kuri, Lietuvos sodžių palikusi, išvažinėjo po didžiuosius Amerikos, Anglijos, Rusijos pramonės centrus. Daugiausiai jų susisipietė Amerikoje. Mūsų tauta irgi turi prisidėti prie darbininkų luomo pakėlimo, buvimo pagerinimo. Lietuvių tautai darbininkų klausimas ingija dvigubai reikšmę ir svarbą, o tai iš atžvilgio į pačius darbininkus ir jų reikalus, ir taip — pat iš atžvilgio į visos tautos reikalus. Štai kad ir čia Amerikoje, pusė milijono mūsų brolių randasi tikrai apverktiname padėjime. Pernelyg vargsta jų kūnai, kurių pajėgas Amerikos kapitalizmas sugėba gudriai ir visiškai iščiulpti, o už tą sunkų, naikinantį gyvybę darbą, dažniausia labai menkai apmokami; bet skursta ir jų dvasia ir dora, netekusi paramos naujoje gyvenimo aplinkybėje išstatyta tiek daugeliui įvairių pavojų, varginama salinų, klaidinama neva laisvės, obalų, žudoma bedievybės. Ir tie jų reikalai ir vargai gali ir turi patraukti visus mūsų apšviestuosius ir inteligentus, nes juk čia vargsta ir skursta ne kas kitas, kaip mūsų broliai ir seserys, kuriems reikia eiti į pagalbą. Bet svarbus darbininkų klausimas ir atsiminus visos tautos reikalus. Visų — pirma tautai begalo svarbu, kur prisilies tie šimtai tūkstančių jos vaikų, kokių darbininkų judėjimą jos parems: ar trukšmadarių, bombistų, ore pakibusių išsklydėlių, nerimtų svajotojų, ar priešingai, rimtų veikėjų ir kovotojų už savo geresnį būvį ir teises. Sulig to, kur pakrups mūsų brolių

darbininkų minios, kitos tautos spręs ir apie visą mūsų tautą. Be to mūsų tautai beveik gyvybės klausimas, ar tie šimtai tūkstančių jos išeivių išliks gyvi ir ištikimi savo tėvynei, ar nepasės jie svetimaučių bangose. Tas klausimas ingija svarbą ypač šiuo momentu, kada beveik visa mūsų tauta išvyta iš savo vietų, nuniokota, nudeginta, kada tėvynės atbudavojimas gula beveik išimtinai ant pečių jos išeivijos kaip svarbiausioji ir švenčiausioji jos priedermė. Neskaitylingas mūsų inteligentijos būrelis, irgi pelnosi daugiausiai iš tų pačių brolių darbininkų. Taigi jau tas vienas, rodos, turėtų paskatinti mūsų inteligentus ištieti darbininkams pagelbos ranką. Visiems čia platus darbo laukas. Darbininkiška dirva netik kad neišarta dar, bet nei ne ištirta. Darbininkų vargai, jų siekiai, svajonės, jų unijos — dar daug kam ir iš inteligentų visai nežinomas svetimas dalykas. O taip, rodos, neturėtų būti, ypač jeigu inteligentai nori būti darbininkų vadovais. Ypač daug gali laukti darbininkai iš mūsų moksleivių. Jie dar ruošiasi į gyvenimą, dar semia mokslą, žinias. Lai jie neužmirštą patirinėti ir pasimokinti apie vargus ir reikalus brolių darbininkų, tarpe kurių ateityje reikės dirbti ir iš kurių reikės ir patiems pragyvenimą daryti.

PAPILDYMAS.

Pereitame numeryje Federacijos Konkreso protokole apšviesta viena rezoliucija, kuri skamba šitaip: "Taip-pat Kongresas atsišaukia į visas katalikiškas draugijas, prašydamas, kad savo viešąsias pramogas darytų be svaiginamųjų gėrimų."

"D." Red.

PRANEŠIMAS MOTERIMS.

"Darbininkas" skiriamas vyrams ir moterims. Grynai moterims skiriamų žinių ir straipsnių dar neturėjome. Moterys jau buvo besipildančios tokių straipsnių. Bet dabar su džiaugsmu pranešame, jog sekančiame subatiname No. 11 bus labai indomus skyrelis moterims. Tikimės kas subata turėti po tokį skyrių. Taip-gi su džiaugsmu pranešame, jog moters pačios tą skyrelį užpildys. Tai-gi stambi "Darbininke" spraga bus užkimšta.

Iš Karės Lauko.

RENKA JĖGAS.

Sofija. — Serbijos valdžia atšaukė visus savo kareivius iš Albanijos ir gabena juos prieš vokiečius grumties.

Nuo Bulgarijos pakraščiu taip-gi atitraukta dalis Serbijos armijos ir nugabenta grumtis su vokiečiais.

KĄ DARYS GRAIKIJA.

Londonas. — Graikija dar nenusprendė, kurion pusę pakrups. Dabartinis premieras Zaimis parlamente pasakė, jog Graikija nesikiš karėn. Gi buvusi premieras pasakė, jog jau neina apie tai ar Graikija stos ar ne, bet einasi tik apie tai, kada ji stos karėn.

MRS. NORMAN GALT, FIANCEE OF PRESIDENT WILSON
© 1915 BY ARNOLD GENTHE

Ponia Galt, prez. Wilsono sužadėtotinė.

ATLĖKĖ Į POKILĮ.

Londonas. — Vokiečių laivai ant zeppelinų perlėkė per Serbiją, atlėkė į Bulgarijos sostinę, į Sofiją, kur caras Ferdinandas bebaliovojas. Tuomet lakūnai buvo įleisti po kilin ir caras Ferdinandas gėrė už kaiserio sveikatą.

NESIDENGĖ MOTERIMIS IR VAIKAIS.

Petrogradas. — Vokiečiai paskelbė, jog rusai varė į vokiečių linijas civilius gyventojus moteris ir vaikus, kad jais prisidengti kariūnėms. Rusijos valdžia tą faktą užginėjo, o apkaltino vokiečius, kurie būk šaudė į vaikus, moteris ir senelius, einančius paskui besitraukiančios Rusijos armijos.

BULGARAI UŽPUOLA SERBIJĄ.

Londonas. — Bulgarijai dviejose vietose perėjo Serbijos rubėžių ir užpuolė serbus parubežėje. Taip pranešama iš Atėnų. Dvi bulgarų divizijos veikia prieš serbus.

Nuo Bulgarijos rubėžiaus yra už 30 mylių dabartinė Serbijos sostinė Nish. Tai-gi Serbijos sostinė dideliame pavojuje.

Bulgarai panorėjo pertraukti geležinkelį, kurs iš Salonikų eina per Nish į šiaurinę Serbiją. Dabar tuo geležinkeliu gabenama talkininkų kariūnėms, kurios laipinamos Salonikuose.

Tai dabar bulgarai užpuola ir stato pavojun du svarbius dalykus Serbijos sostinę ir svarbų geležinkelį.

Vokiečiai šiaurėje ir-gi varosi pirmyn linkui Nish. Tik vokiečiai dabar dar 150 mylių atstu nuo Serbijos sostinės. Kaip iš Berlyno pranešama, tai vokiečiai užėmė Semendriją ir dabar jiems atdaras kelias į Moravos klonį. Vokiečiai varysis, kad paskui, kur nors Serbijos viduryje susitikti su bulgarais.

Dabar, kuomet Serbijos sostinė atsirado pavojuje, tai karalius ir generalis štabas

ANGLAI VADOVAUJA SERBAMS.

Budapeštas. — Laikraštis Az Est aprašo, kaip Biogradas buvo paimtas. Austro-vokiečiai turėjo smarkiai grumtis, kad paimti Biogradą. Serbai, Anglijos oficerų vedami, grumėsi, kaip liutai. Serbai turėjo taip-gi Anglijos armotų. Bet visvien teutonai persikėlė per Dunajų, kaip buvo plenuota. Po to prisidėjo atakos. Neapsakoma skredynė įvyko apie Biogradą. Per dvi dieni siautė ugnis ir kraujas liejosi Biogradą gatvėse. Mūšiai nesiliovė nei naktį. Kiekvieną žemės sprindį teutonai turėjo užkariauti. Bet galop užkariavo visą miestą.

IVAŽIAVO BULGARIJOS AMBASADORIAI.

Kaip tik pasklido žinia, kad bulgarai užpuolė serbus, tai Francijos ir Anglijos valdžios inteiškai Bulgarijos ambasadoriams pasportus ir liepė išeiti.

KAS KARIAUS ANT BALKANŲ.

Ateina žinios, kad talkininkai gerokai išsodino kariūnėms Salonikuose. Tai-gi Anglija ir Francija ten kariaus. Italija atsisakė siųsti savo kariūnėms. Graikija, nors pagal sutartį turėtų remti Serbiją, bet dar to nedaro.

Rusija siųsianti savo armijos ant Balkanų. Eina gandas, kad tai Rusijos armijai vadovausis dikun. Nikalojus.

BOMBA SUDRASKĖ PRINCO AUTOMOBILIŲ.

Londonas. — Valijos princas Anglijos karaliaus įpėdinis vaikštinėjo po apkasas ir sugrįžo prie savo automobiliaus. Bet automobilius esąs bombos sudraskytas ir šoferis užmuštas.

REIKALAUJA AUTONOMIJOS.

Amsterdam. — Kretos salos gyventojai pareikalavo pilnos autonomijos. Kreta priguli Graikijai nuo 1913 m. Pirmą prigulėjo Turkijai.

NUSKANDINO GARLAIVĮ.

Paryžius. — Austrijos submarinas nuskandino Graikijos garlaivį Dimitrios. Jurininkai išgelbėti.

KAIZERIS ANT BALKANŲ.

Londonas. — Iš Kopenhagos atėjo žinia, kad kaizeris atspūdino pas Mackensena ant Serbijos rubėžiaus.

Tas faktas parodo, jog didžia svarba dedama dalykams ant balkanų ir kad teutonai tikisi umu laiku didžių pergalių.

MŪŠIAI VAKARUOSE IR RYTUOSE.

Dabar, kuomet didieji dalykai dės ant Balkanų, Europos pietuose, tai vis-gi nesnaudžiama Rusijoje ir Francijoje.

Kaip rusai praneša, tai vokiečiai stumiami vis tolyn nuo Dvinsko. Rusų raiteliai stumė vokiečius į vakarus nuo Vydzų ir užėmė sodžių Ostie, kurs yra prie Boginskio ežero. Vokiečiai buvo nuyti nuo vieškelio tarp Dvinsko ir Novo Aleksandrovo.

Rusai praneša apie pasisekimus prieš austrus. Rusai perkirto austrų liniją palei Stripos upę. Paėmė 2,000 austrų kareivių su 60 oficerių, keturiomis armotomis ir 10 kulkosvaidžių.

NAIKINA VOKIEČIŲ GARLAIVIUS.

Kopenhagen. — Šiuo tarpu aptilo kalbos apie vokiečių submarinų veikimus prieš Angliją. Dabar jau dedasi kitaip Anglai ėmė submariniais naikinti vokiečių garlaivius, kurie plankinėja tarp Svedijos ir Vokietijos. Jau penki nuskandinti. Svarbus vokiečių susišėmimų punktas pavojuje.

PRAŠO ATIDUOTI AUKSINIUS DAIKTUS.

Zuerich. — Austrijos valdžia išleido atsišaukimą, kuriame visuomenės prašo, kad pavestų valdžiai savo auksinius, sidabrinus ir varinius daiktus, iš kurių busi liejama pinigai. Reikia daug pinigų išleisti kariniams dalykams ir pristigsia aukso. Už brangius daiktus bus duodama paliudijimai.

TEUTONAI VEIKIA ALBANIJOS.

Rymas. — Austrijos ir Vokietijos agentai sušilę veikia Albanijoje. Gundo albanus užpulti Serbiją.

Princas Wied, išvytasis Albanijos karalius, esąs su vokiečiais besiburiaujančiais ir Serbiją.

REIKSIA 300,000 KAREIVIŲ.

Londonas. — Talkininkai nemano mažinti svarbos vokiečių užpuolimo ant Serbijos ir mažinti to žingsnio pirmus pasisekimus.

Laikraščio Times korespondentas paduoda, jog talkininkai turi atgabenti Serbijon 300,000 ar 400,000, kad sulaukyti teutonus.

DAUG SERBŲ ŽUVO.

Londonas. — Iš Nishos, dabartinės Serbijos sostinės, pranešama, kad Bigrade laike bombardavimo ir atakų labai daug moterų ir vaikų žuvę. Civiliai gyventojai norėjo pabėgti, bėgo iš miesto, bet skersai kelius pliskėjo armotų ir kulkosvaidžių ugnis ir ant kelių pridarė kruvas lavonų ir merdėjančių, mirstančių moterų, vaikų, senelių.

Bielgrado žydai, netikėtai užėjus baisiam bombardavimui subėgo į sinagogas. Ant sinagogų krito bombos ir šimtai žydų buvo iškloti.

VISI SERBAI TURI STOTI ARMIJON.

Londonas. — Serbijos ambasadorius išleido paliepimą, kad visi serbai esantieji Anglijoje nuo 18 iki 50 metų stotų armijon. Jei ne tai bus mirtim baudžiami.

SERBIJA BUS SUSKALDYTA.

Atėnai. — Teutonai ir bulgarai yra sutarę suskaldyti Serbiją. Bulgarijai prižadama visa Makedonija ir dalis Serbijos iki Moravos upės.

Vokietija apsiėmė patarpininkauti tarp Graikijos ir Bulgarijos, jei kils kokie kivirčiai.

Vokiečiai pasižadėjo užpulti Serbiją 300,000 kareivių, o bulgarai skaičiuje 100,000 turėjo užpulti.

Jei Rumunija stotų karėn ir užpulti Bulgariją, tai teutonai žadėjo lipti ant kulnų rumunams.

RUMUNIJĄ PRIEŠ TEUTONUS.

Paryžius. — Rumunijos premjeras pranešė Italijos valdžiai, kad Rumunija esanti nusprendus pradėti karę prieš teutonus. Bet tą padarysianti, kuomet ateisianti patogiausia proga.

KIEK NELAIMIŲ ANT GELEŽINKELIO.

Washington. — Siemet per tris mėnesius balandžio iki pabaigos birželio Suvenytose Valstijose laike nelaimių ant geležinkelių užmušta 2058 žmonės, sužeista 38,336.

DIDESNĖ ARMENŲ DALIS IŠPJAUTA.

Washington, D. C. — Kuomet Bulgarija stoji Turkijos ir teutonų talkininke, tai turkai atnaujino armenų skerdynes. Taip praneša Suv. Valstijų ambasadorius iš Konstantinopolio. Didesnė armenų dalis jau esanti išpjauta.

Suv. Valstijų valdžia persergėjo Turkiją. Pranešė, kad turkai neteks amerikėnų prielankumo, jei skers armenus. Bet tie persergėjimai nei atsakymo nesulaukė. Per ambasadorių armenams jau \$100.000 nusiūsta iš Amerikos.

Šelpkime badaujančią Lietuvą aukodami Tautos Fondui.

